

Samlenotat til Folketingets Europaudvalg forud for EPSCO-rådsmødet den 7. maj 2024

Enhed
EU-formandskabs-
sekretariatet/ Center
for Jura og
Internationale
Opgaver

Koordineret med
FM, UM, ISM, JM,
EM, KUM, BM, TRM,
UVM, UIM, UFM,
KEFM, DLM, SKM
mv.

Sagsnr.
2024 - 458

Doknr.
856828

Dato
25-04-2024

Indhold

Direktivforslag om gennemførelse af princippet om ligebehandling af alle uanset religion eller tro, handicap, alder eller seksuel orientering	2
Rådskonklusioner om styrkelse af kvinders økonomiske status og finansielle uafhængighed som en vej til reel ligestilling mellem kønnene	18
Orienterende debat om kvinder i det offentlige liv	20

1. Direktivforslag om gennemførelse af princippet om ligebehandling af alle uanset religion eller tro, handicap, alder eller seksuel orientering – KOM (2008) 426

- Generel indstilling.
- Opdateret notat.

1. Resume

Kommissionen har i 2008 fremsat forslag til direktiv om ligebehandling uden for arbejdsmarkedet af alle uanset religion eller tro, handicap, alder eller seksuel orientering. Forslaget supplerer eksisterende EU-lovgivningsrammer. Direktivet er på dagsordenen til behandling på det ekstraordinære EPSCO-rådsmødet den 7. maj 2024. Formålet med behandlingen er at opnå generel indstilling i Rådet.

Forslaget har været behandlet under næsten samtlige formandskaber siden 2008, men er nu genoptaget med udgangspunkt i en ny kompromistekst, hvorfor der er udarbejdet et nyt og konsolideret samlenotat. Kompromisforlaget reflekterer de seneste mange års forhandlinger, og indeholder et antal præciseringer og uddybende betragtninger. En del af disse er relateret til anvendelsesområdet, fx angående alderskriterierne og proportionalitet i forhold til rimelig tilpasning, herunder at der ikke længere stilles eksplicitte krav om tilgængelighed.

Forslaget er fremsat med hjemmel i artikel 19 i Traktaten om Den Europæiske Unions Funktionsmåde (TEUF) hvorved Rådet træffer afgørelse efter den særlige lovgivningsprocedure og efter Europa-Parlamentets godkendelse. Vedtagelse kræver enstemmighed i Rådet. Europa-Parlamentet vedtog 2. april 2009 sin udtalelse om forslaget og forventes at godkende Rådets kompromis.

På baggrund af det foreliggende kompromisforslag er det den umiddelbare vurdering, at direktivet ikke vil have økonomiske konsekvenser for Danmark, idet dansk lov efter de omfattede ministeriers vurdering enten allerede lever op til direktivets bestemmelser eller alene giver anledning til lovændringer, som ikke vil medføre økonomiske konsekvenser. Det er forventningen, at direktivet vil medføre et behov for ændring af racediskriminationsloven. Og det kan ikke helt udelukkes, at der på længere sigt vil være behov for øvrige lovgivningsmæssige tilpasninger. Direktivet forventes, på baggrund af den nuværende information, ikke at ville medføre administrative konsekvenser for erhvervslivet.

Regeringen støtter ud fra et menneskeretsperspektiv det overordnede formål med forslaget ift. bekæmpelse af diskrimination. På arbejdsmarkedet er der i dag i dansk lovgivning forbud mod forskelsbehandling på grund af alder, handicap, køn, race og etnisk oprindelse, religion og tro samt seksuel orientering. Uden for arbejdsmarkedet er der forbud mod forskelsbehandling på grund af køn, seksuel orientering, kønsidentitet, kønsudtryk og kønskaraktistika, race, handicap og etnisk oprindelse. Der er således ikke forbud mod diskrimination uden for arbejdsmarkedet i forhold til alder, religion eller tro.

Direktivforslaget har hidtil indeholdt en række uklare bestemmelser og uklart afgrænsede undtagelser fra anvendelsesområdet. Det gælder særligt i forhold til direktivets bestemmelser om aldersdiskrimination. Uklar lovgivning indebærer en risiko for, at rettighedernes omfang på længere sigt kan blive fastlagt ved domstolene, herunder EU-Domstolen ved fortolkning af retsakterne. Danmark arbejder derfor i forhandlingerne for at mindske uklarheder mest muligt. Problematikken anses umiddelbart som håndteret i det senest modtagne

kompromisforslag af 15. april 2024, hvor Danmark har spillet en aktiv rolle ift. klarhed, bl.a. omkring alder. Kompromisforslaget kan dog ændre sig i den videre proces frem mod Rådsmødet.

2. Baggrund

Kommissionen har den 2. juli 2008 fremsat forslag til direktiv om ligebehandling uden for arbejdsmarkedet af alle uanset religion eller tro, handicap, alder eller seksuel orientering.

Direktivforslaget er fremsat med hjemmel i artikel 19 i Traktaten om Den Europæiske Unions Funktionsmåde (TEUF) (tidligere artikel 13, TEF). Rådet træffer afgørelse efter den særlige lovgivningsprocedure og efter Europa-Parlamentets godkendelse (jf. artikel 289, stk. 2). Vedtagelse kræver enstemmighed i Rådet.

Forslaget har været behandlet under næsten samtlige formandskaber siden 2008 og har tidligere været forelagt til orientering i den forbindelse. Henset til, at forhandlingerne under belgisk formandskab er genoptaget med udgangspunkt i en ny kompromistekst, er der udarbejdet et nyt og konsolideret samlenotat om direktivforslaget.

3. Formål og Indhold

Forslaget indeholder regler om forbud mod diskrimination pba. religion eller tro, handicap, alder eller seksuel orientering. Der foreslås etablering af en ensartet minimumsbeskyttelse inden for EU af mennesker, som har været udsat for en sådan diskrimination.

Forslaget supplerer eksisterende EU-lovgivningsrammer, under hvilke der er forbud imod diskrimination af nævnte årsager i henseende til beskæftigelse, ansættelse og erhvervsuddannelse. Både Den Europæiske Menneskerettighedskonvention (EMRK) og EU's charter om grundlæggende rettigheder indeholder også forbud mod diskrimination, ligesom at øvrige konventioner fastlægger regler på området.

Der tages i det følgende udgangspunkt i dét kompromisforslag, som det belgiske formandskab har fremlagt den 7. marts 2024 og som pt. forhandles på arbejdsgruppeniveau med henblik på at opnå enighed om en generel indstilling på EPSCO-rådsmødet d. 7. maj 2024.

Kompromisforslaget reflekterer de seneste mange års forhandlinger, og indeholder i forhold til Kommissionens oprindelige forslag et antal præciseringer og uddybende betragtninger. En del af disse er relateret til anvendelsesområdet, fx angående alderskriterierne og proportionalitet i forhold til rimelig tilpasning, herunder at der ikke længere stilles eksplicite krav om tilgængelighed.

Desuden er der foretaget en grundig opdatering af referencer til relevante EU-retsakter og relaterede politiske strategier, herunder den Europæiske Handicapstrategi (2021-2030), den Sociale Søjle og Kommissionens LGBTIQ-strategi (2020-2025).

De væsentligste artikler er:

Artikel 2 – Definition

Definitionen af princippet om ligebehandling er baseret på tidligere direktiver vedtaget i henhold til den tidligere EF-traktats artikel 13 (nu TEUF artikel 19). Diskrimination forstås som værende direkte diskrimination, indirekte diskrimination, chikane, instruktion om at diskriminere samt afvisning af rimelig tilpasning for personer med handicap. Diskrimination på baggrund af en kombination af førnævnte grunde er ligeledes omfattet.

Forskelsbehandling baseret på alder kan være lovlig, hvis det er objektivt begrundet i et legitimt formål, og hvis midlerne til at opnå det pågældende formål er hensigtsmæssige og nødvendige.

I forhold til forsikring, bankvirksomhed og andre finansielle services, udgør forskelle baseret på sundhed (inklusive handicap) eller alder ikke diskrimination, såfremt det er objektivt retfærdiggjort på baggrund af et legitimt formål, og hvis metoderne til at opnå dette formål er passende og nødvendige.

Direktivet berører ikke nationale foranstaltninger, der er nødvendige af hensyn til den offentlige sikkerhed, den offentlige orden, for at forebygge forbrydelser, for at beskytte sundheden eller for at beskytte andres rettigheder og frihed.

Artikel 3 – Anvendelsesområde

Inden for rammerne af EU-traktaterne og med fuld respekt for medlemsstaternes subsidiaritet finder forbuddet mod diskrimination anvendelse i både den offentlige og den private sektor med hensyn til:

- Adgang til social beskyttelse, i det omfang det relaterer sig til social sikring, almene boliger ("social housing") og sundhedsydelser.
- Adgang til uddannelse.
- Adgang til varer og tjenester, herunder boliger, som er tilgængelige for offentligheden.

Følgende er eksplicit undtaget fra anvendelsesområdet (Art 3.2):

- Familieret, inklusive giftemål og adoption samt sociale ydelser knyttet til ægteskabelig status.
- Organisering og finansiering af nationale sociale beskyttelsessystemer
- Organisering og finansiering af nationale uddannelsessystemer.
- Forskelsbehandling på baggrund af tro og religion ved optagelse på religiøse uddannelsesinstitutioner.
- Adgang til varer eller ydelser, herunder bolig, i den private sfære.

Direktivet berører heller ikke nationale foranstaltninger eller national lovgivning om statens og dens institutioners sekulære status eller om religiøse organisationers status. Direktivet omfatter heller ikke forskelsbehandling på grund af nationalitet og berører ikke bestemmelser og betingelser vedrørende tredjelandsstatsborgere og statsløse personers indrejse og ophold i medlemsstaterne og heller ikke nogen form for behandling, der skyldes de pågældendes retsstilling.

Artikel 4a - Rimelig tilpasning for personer med handicap

Rimelig tilpasning skal sikre, at princippet om ligebehandling af personer med handicap overholdes.

Ved rimelig tilpasning menes nødvendige og passende ændringer eller tilpasninger, der ikke udgør en uforholdsmæssig stor byrde og som er nødvendige i den konkrete sag, for at sikre at en person med handicap gives reel og lige adgang til social beskyttelse, uddannelse samt adgang til og levering af varer og tjenester.

Direktivet stiller ikke krav til strukturelle tilpasninger eller ændringer i boliger.

I vurderingen af, hvad der udgør en uforholdsmæssig byrde, lægges der fx vægt på hvilken merværdi personen med handicap vil have af tilpasningen, hvor stor en byrde tilpasningen udgør for udbyder, prisen for tilpasningen, om offentlig finansiering er til rådighed, historiske og kulturelle værdier samt sikkerhed og praktik.

Øvrige artikler

De enkelte medlemsstater kan opretholde eller vedtage særforanstaltninger med henblik på positiv særbehandling, der forebygger eller opvejer ulemper knyttet til religion eller tro, handicap, alder eller seksuel orientering.

Der er tale om en minimumsbeskyttelse, så medlemsstaterne kan vedtage foranstaltninger, der er mere favorable.

Medlemsstaterne skal sikre, at enhver, der mener at være blevet krænkede, kan indgive en klage og at foreninger eller organisationer med en legitim interesse kan indtræde som part i klagen.

Medlemsstaterne træffer, i overensstemmelse med deres nationale retsorden, de nødvendige foranstaltninger til at sikre, at det påhviler sagsøgte eller den indklagede at bevise, at forbuddet mod forskelsbehandling ikke er blevet overtrådt. Det gælder dog ikke straffesager.

Implementeringsperioden er fire år. I forhold til rimelig tilpasning for personer med handicap, kan medlemsstaten dog notificere Kommissionen om, at denne udvides med op til to år.

Medlemsstaterne forpligtes til at fremme dataindsamling i overensstemmelse med national lov og praksis, og medlemsstaterne skal afrapportere angående direktivets implementering hvert 5. år.

4. Europa- Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet vedtog 2. april 2009 sin udtalelse om forslaget. I dette kommer Europa-Parlamentet med en række specifikke ændringsforslag, angående flersidet (multiple) diskrimination og diskrimination på baggrund af antagelser om en persons religion, seksualitet mv. Disse ændringsforslag er efterfølgende behandlet i Rådet og flere er helt eller delvist medtaget i fx betragtningerne til det foreliggende kompromisforslag.

Europa-Parlamentet har gentagne gange opfordret Rådet til at vedtage direktivforslaget, senest ved en plenardebat d. 22. oktober 2019 og igen d. 10. november 2022.

Europa-Parlamentet forventes derfor at godkende et eventuelt kompromis i Rådet. Men vil muligvis udtale kritik af det lange forhandlingsforløb og beklage, at direktivet ikke er mere omfattende.

5. Nærhedsprincippet

Kommissionen har beskrevet forslagets forhold til nærheds- og proportionalitetsprincippet således:

"Subsidiaritetsprincippet finder anvendelse, for så vidt som forslaget ikke er omfattet af Fællesskabets enekompetence. Målene for forslaget kan ikke i tilstrækkelig grad opfyldes af medlemsstaterne alene, fordi kun foranstaltninger på fællesskabsplan kan sikre, at der er et minimumsniveau for beskyttelse mod forskelsbehandling på grund af religion eller tro, handicap, alder eller seksuel orientering i alle medlemsstaterne. En fællesskabsretsakt giver retssikkerhed med hensyn til borgernes og de økonomiske aktørers rettigheder og forpligtelser, også hvis de bevæger sig mellem medlemsstaterne. Erfaringerne med de tidligere direktiver, der er blevet vedtaget i henhold til EF-traktatens artikel 13, stk. 1 (EUF-traktatens artikel 19, stk. 1), viser, at de har haft en positiv virkning med hensyn til at opnå en bedre beskyttelse mod forskelsbehandling. I overensstemmelse med proportionalitetsprincippet går det foreslåede direktiv ikke ud over, hvad der er nødvendigt for at nå de fastlagte mål.

Nationale traditioner og tilgange på områder som f.eks. sundhedsydelser,

social beskyttelse og uddannelse er desuden generelt mere forskellige end på beskæftigelsesområdet. Disse områder er kendetegnet ved legitime samfundsmæssige valg på områder, hvor medlemsstaterne har kompetencen.

De europæiske samfunds forskelligartethed er en af Europas styrker og skal respekteres i henhold til subsidiaritetsprincippet. Spørgsmål som tilrettelæggelse af uddannelsessystemet og undervisningens indhold, anerkendelse af civilstand eller familiemæssig status, adoption, reproduktive rettigheder og andre lignende spørgsmål afgøres bedst på nationalt plan. Ingen medlemsstat skal derfor som følge af direktivet ændre sin gældende lovgivning eller praksis med hensyn til disse spørgsmål. Det berører heller ikke nationale bestemmelser om kirkers eller andre religiøse organisationers aktiviteter eller deres forhold til staten. Det vil således f.eks. fortsat være medlemsstaterne alene, der træffer afgørelse om spørgsmål som tilladelse til selektiv adgang til skoler, forbud mod eller accept af at bære eller bruge religiøse symboler i skolen, anerkendelse af ægteskab mellem personer af samme køn og eventuel regulering af forholdet mellem organiseret religion og staten.”

Regeringen vurderer på det foreliggende grundlag, at forslaget er i overensstemmelse med nærhedsprincippet.

6. Gældende dansk ret

I dansk lovgivning anvendes aldersgrænser i forskellige sammenhænge. Alle aldersgrænser i dansk lovgivning anses som værende objektivt og sagligt begrundede.

Ret til rimelig individuel tilpasning

Dansk lovgivning indeholder ikke eksplicite krav om rimelig tilpasning, bortset fra i dagtilbud, folkeskolen, friskoler og private grundskoler. I praksis følger det dog af de grundlæggende principper for dansk handicaplovgivning, at der er pligt til at sikre rimelig individuel tilpasning mhp. at sikre, at personer med handicap kan indgå ligeligt i samfundet. Herudover er alle offentlige myndigheder forpligtet til at efterleve FN's handicapkonvention, som blandt andet indeholder krav om rimelig tilpasning.

Social-, Bolig- og Ældreministeriets område

Det må overordnet antages, at aldersgrænserne for sociale ydelser under Social-, Bolig- og Ældreministeriets område er fagligt begrundede i legitime formål og derfor ikke udgør forskelsbehandling i direktivets forstand.

Handicap -Ledsagelse til personer med handicap

Det fremgår af § 97 i serviceloven, at kommunalbestyrelsen skal tilbyde 15 timers ledsagelse om måneden til personer under folkepensionsalderen, som ikke kan færdes alene på grund af betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne. Personer, der er visiteret til ledsagelse før folkepensionsalderen, bevarer retten til ledsagelse efter overgang til folkepension, men personer som først får en funktionsnedsættelse efter pensionsalderen har ikke mulighed for, at få tilkendt ordningen.

Dog tilbydes socialpædagogisk bistand efter servicelovens § 85 (som omfatter alle aldersgrupper) i form af bl.a. ledsagelse med socialpædagogisk indhold.

Der kan også ydes hjælp til befordring efter servicelovens § 117 om individuel befordringsstøtte til borgere med varig funktionsnedsættelse og servicelovens § 79 om generelle tilbud med forebyggende og aktiverende sigte.

I § 89 i barnets lov har børn og unge mellem 12 og 18 også ret til ledsagelse, mhp. at understøtte det enkelte barns selvstændighed og lærivelse.

Handicap - Dækning af nødvendige merudgifter

Det fremgår af servicelovens § 100 om dækning af merudgifter, at kommunalbestyrelsen skal yde dækning af nødvendige merudgifter ved den daglige livsførelse til personer mellem det fyldte 18. år og folkepensionsalderen, eller personer, der efter § 15 a i lov om social pension har udsat udbetalingen af folkepensionen.

Det skal endvidere bemærkes, at det daværende Børne- og Socialministerium og Beskæftigelsesministeriet blev frifundet i Østre Landsret i en retssag om, hvorvidt det er i strid med Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 14 sammenholdt med tillægsprotokol 1, artikel 1, at en borger ikke længere tildeles dækning af merudgifter efter serviceloven efter overgang til folkepension samt invaliditetsbeløb efter førtidspensionsloven. Sagen blev ikke prøvet i internationale domstole.

Hjælp og støtte til børn, unge og deres familier - Ungestøtte

Målgruppen for ungestøtte efter reglerne i barnets lov er unge, der har haft en kontaktperson eller været anbragt uden for hjemmet umiddelbart før de fyldte 18 år, og som har brug for støtte for at sikre en god overgang til voksenlivet.

Kommunen kan på baggrund af en behovsvurdering, jf. §§ 113-116 i barnets lov, yde forskellige typer af ungestøtte til unge i alderen fra 18 til 22 år, hvis de samtykker hertil. Ungestøtte kan bestå i fortsat anbringelse (opretholdt døgnophold) eller anden støtte.

I forhold til nogle unge har kommunen en pligt til at tilbyde en fast kontaktperson, hvis den unge ikke får tilbud om opretholdt døgnophold, jf. § 115.

Det gælder for det første unge, der umiddelbart inden det fyldte 18. år er eller var anbragt uden for hjemmet uden samtykke, hvor døgnopholdet ikke opretholdes. For disse unge skal kommunalbestyrelsen tilbyde en fast kontaktperson, frem til den unge fylder 23 år. Det gælder for det andet unge, der umiddelbart inden det fyldte 18. år er eller var anbragt uden for hjemmet på eget værelse, kollegium eller kollegielignende børne- og ungehjem, jf. § 43, stk. 1, nr. 5, i barnets lov, hvor døgnopholdet ikke opretholdes. For disse unge skal kommunalbestyrelsen tilbyde en fast kontaktperson frem til den unge fylder 19 år.

Ungestøtte kan tildeles eller genetableres frem til den unge fylder 23 år, hvis den unge fortryder at have afvist støtte, eller hvis den unges situation ændrer sig, så der senere bliver brug for støtte, eller for at støtten genetableres.

Andre aldersafgrænsede bestemmelser på børneområdet

Ud over ungestøtte er der med barnets lov fastsat forskellige andre aldersgrænser. For det første gælder det i forhold til kommunernes sagsbehandling i børnesager, at barnet eller den unge fra 15 år skal samtykke til visse afgørelser, for eksempel når der træffes afgørelse om anbringelse uden for hjemmet efter barnets lov. Endvidere er der for en række afgørelser efter barnets lov fastsat en aldersgrænse på 10 år for retten til at udøve selvstændig partsstatus og have klageadgang.

I lov om voksenansvar og bekendtgørelse om voksenansvar for anbragte børn og unge er der ligeledes en række aldersafgrænsede bestemmelser. Der gælder eksempelvis, at ved anvendelse af rusmiddeltest på børn under 12 år skal forældremyndighedsindehaveren have afgivet et generelt samtykke til, at barnet i konkrete situationer kan samtykke til at aflægge en rusmiddeltest.

Ældre - Forebyggende hjemmebesøg

Service-loven forpligter kommunalbestyrelsen til at tilbyde mindst ét årligt hjemmebesøg til borgere, der er fyldt 82 år. Kommunalbestyrelsen skal derudover tilbyde et forebyggende hjemmebesøg til alle borgere i deres fyldte 75.

og 80. år., samt til alle borgere der bor alene, når de fylder 70 år. Endelig skal kommunalbestyrelsen tilbyde et forebyggende hjemmebesøg efter behov til borgere i alderen 65 år til 81, som er i særlig risiko for nedsat social, psykisk eller fysisk funktionsnedsættelse. Kommunalbestyrelsen kan vælge at undlade borgere, der modtager både personlig og praktisk hjælp fra ordningen.

Med regeringens udspil til reform af ældreområdet og en ny ældrelov lægges op til at afskaffe de forebyggende hjemmebesøg.

En ny ældrelov

Regeringens udspil til reform af ældreområdet lægger op til en ny ældrelov, der skal tilvejebringe de lovgivningsmæssige rammer for ældreplejen. En ny ældrelov vil have et alderskriterium, og vil finde anvendelse for personer, der har nået folkepensionsalderen, som har behov for hjælp og pleje og støtte i den daglige livsførelse. Loven vil også finde anvendelse for personer under folkepensionsalderen, som har behov for hjælp og pleje, der svarer til den hjælp, personer over folkepensionsalderen modtager.

Almene boliger

Almene familieboliger er åbne for alle befolkningsgrupper, og hovedprincippet er, at ledige boliger udlejes efter anciennitet på en venteliste. Man skal være fyldt 15 år for at blive opnoteret på en venteliste. Herudover er der fastsat regler om boliger specielt for unge og ældre samt handicappede (almene ungdomsboliger og almene ældre- og plejeboliger).

Ældre - forstået som personer med et aldersbetinget behov for en plejebolig - er garanteret en plejebolig inden for 2 måneder (plejeboligarantien). Personer med betydelig nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne vil være i målgruppen for botilbud efter servicelovens §§ 107 og 108, samt botilbudslignende botilbud efter almenboliglovens § 105.

Krav til tilpasning i byggelovgivningen

Siden 1995 har der i byggelovgivningen været krav om niveaufri adgang til boligheder i bygningers stueetager eller eventuelle elevatorer. Kravet gælder også ifm. væsentlig ombygning af ældre boligbyggeri.

Indenrigs- og Sundhedsministeriets område

Spørgsmål om især alder er reguleret i en række sammenhænge i sundhedslovgivningen.

Som eksempler kan nævnes bestemmelserne vedr. mindreåriges adgang til at samtykke til behandling (sundhedslovens § 17), selvbestemmelse over biologisk materiale og genetiske oplysninger samt om adgang til aktindsigt (sundhedslovens § 37), adgangen til at oprette behandlingstestamenter (sundhedslovens § 26), transplantation fra levende og afdøde personer (sundhedslovens §§ 52 og 53), transplantationsrelateret forskning (sundhedslovens § 54 a), reglerne vedr. valg af sikringsgruppe og praktiserende læge (sundhedslovens §§ 58 og 59), vederlagsfri tandpleje til børn og unge under 22 år, der er født efter 31. december 2003 (sundhedslovens § 127), tilbud om forebyggende sundhedsydelser til børn og unge (sundhedslovens kap 36), tilbud om forebyggende helbredsundersøgelser ved egen læge (sundhedslovens § 63), en række forskellige alderskriterier i forbindelse med vaccinations- og screeningsprogrammer (f.eks. i forbindelse med influenzavaccine, HPV- og covid-19 vaccination og de nationale kræftscreeningsprogrammer for tyk- og endetarmskræft, brystkræft og livmoderhalskræft) og fuldt tilskud til unge mellem 18 og 24 år for behandling af let til moderat depression og angst ved privatpraktiserende psykolog.

Hertil kommer regler om aldersgrænser ift. sterilisation (sundhedslovens § 105), kastration (sundhedslovens § 115), svangerskabsafbrydelse og fosterreduktion (sundhedslovens § 99) og mindreåriges adgang til at vælge høreapparatbehandling hos godkendte private leverandører (sundhedslovens §

73 a, stk.2). Endvidere er det i om lov om assisteret reproduktion fastsat, at assisteret reproduktion ikke må finde sted i de tilfælde, hvor den person med livmoder eller æggestoksvæv, der skal føde barnet, er ældre end 45 år (lov om assisteret reproduktions § 6).

Endelig er det i autorisationsloven fastsat, at retten til at udøve selvstændig faglig virksomhed bortfalder, når en autoriseret sundhedsperson fylder 75 år, medmindre den autoriserede sundhedsperson får tilladelse til fortsat at udøve sin selvstændige faglige virksomhed helt eller delvist, efter at vedkommende er fyldt 75 år (§ 13).

Justitsministeriets område

Forslaget ses umiddelbart at berøre reglerne i racediskriminationsloven, som indeholder et forbud mod forskelsbehandling på grund af race mv. inden for erhvervmæssig eller almennyttig virksomhed ved på grund af en persons race mv. at nægte at betjene den pågældende på samme vilkår som andre eller at nægte en person adgang på samme vilkår som andre til sted, forestilling, udstilling, sammenkomst eller lignende, der er åben for almenheden. Overtrædelse af loven straffes med bøde eller fængsel indtil 6 måneder. Loven omfatter ikke forskelsbehandling på grund af handicap eller alder, og loven omfatter endvidere ikke uagtsomme forhold.

Kulturministeriets område

Der findes ikke på Kulturministeriets område love, der indebærer direkte diskrimination af mennesker som følge af religion eller tro, handicap, alder eller seksuel orientering.

Ophavsretsloven

Iht. ophavsretsloven er det bl.a. tilladt at gengive og sprede eksemplarer af udgivne værker, når gengivelsen eller spredningen er særligt bestemt til brug for døve og talelidende, ligesom en person med syns- eller læsehandicap eller en person, der handler på dennes vegne, må foretage en eksemplarfremstilling af et offentliggjort værk således, at personen med syns- eller læsehandicap får ligeså let og behagelig adgang til værket, som en person uden syns- eller læsehandicap.

Efter radio- og fjernsynslovgivningen er der i bekendtgørelsesform fastsat regler om, at programmer ikke på nogen måde må tilskynde til had på grund af race, køn, religion, nationalitet eller seksuel observans i public service-programvirksomhed og programvirksomhed udøvet på grundlag af tilladelse og registrering samt on demand-audiovisuel programvirksomhed.

Efter radio- og fjernsynsloven er der ligeledes i bekendtgørelsesform fastsat regler om, at reklamer i radio, fjernsyn og on demand-audiovisuelle medietjenester ikke må skade respekten for den menneskelige værdighed eller indeholde eller fremme nogen forskelsbehandling på grund af køn, race eller etnisk oprindelse, nationalitet, religion eller tro, handicap, alder eller seksuel orientering. Det samme gælder for produktplacering i et indkøbt udenlandsk program

Erhvervsministeriets område

På det finansielle område er der ikke eksplicite regler vedr. forskelsbehandling på baggrund af alder, handicap mv. Det følger dog af bekendtgørelse om god skik for finansielle virksomheder, at en finansiell virksomhed skal handle redeligt og loyalt over for sine kunder. Det vil ikke være redeligt og loyalt, hvis en virksomhed foretager en usaglig forskelsbehandling på baggrund af f.eks. handicap.

Det er allerede i dag i strid med god markedsføringskik, hvis der prisdiskrimineres pga. religion, tro, handicap, eller seksuel orientering.

Forbrugerombudsmanden har dog accepteret differentierede priser pga. alder fx på brilleområdet, hvor man kan få en rabat svarende til ens alder.

Beskæftigelsesministeriets område

Arbejdsløshedsforsikringslovgivningen, sygedagpengeloven, kontanthjælpslovgivningen, børnetilskudsreglerne, beskæftigelsesindsatsloven og pensionsreglerne indeholder aldersgrænser på en lang række områder i relation til erhvervelse af ret til arbejdsløshedsdagpenge, sygedagpenge m.v. F.eks. omfatter retten til arbejdsløshedsdagpenge, når en person når folkepensionsalderen, og førtidspension kan som udgangspunkt ikke tilkendes personer under 40 år. Personer i alderen fra 18 til 39 år kan tilkendes førtidspension, hvis det er dokumenteret, eller det på grund af særlige forhold er helt åbenbart, at arbejdsevnen ikke kan forbedres.

Ligeledes findes der aldersbestemmelser i reglerne om f.eks. efterløn, fleksydelse, delpension, fleksjob, social pension, kontanthjælp, arbejdsskadeforsikring og i de særlige ungeregler om medlemskab/optagelse i en arbejdsløshedsforsikringsordning.

Børne- og Undervisningsministeriets område

Forbud mod diskrimination på grund af alder

BUVM har en lang række bestemmelser, der baserer sig på alder ift. optag/tilskud i en række undervisningstilbud, jf. bl.a. § 34, stk. 1, i folkeskoleloven. BUVM har ligeledes bestemmelser, der baserer sig på alder, ift. optag, tilrettelæggelse og normeringer i dagtilbud, jf. dagtilbudsloven, og i relation til kommunernes vejledningsindsats ift. unge, jf. lov om kommunal indsats for unge under 25 år. Endelig har BUVM bestemmelser om alder ift. fremme erhvervsuddannelsernes praktikmuligheder i lov om Arbejdsgivernes Uddannelsesbidrag.

Forbud mod diskrimination af mennesker med handicap

BUVM har en lang række bestemmelser om specialundervisning eller anden specialpædagogisk bistand i specialklasser eller specialskoler på tværs af ministeriets uddannelsesområder, jf. bl.a. § 3, stk. 2, i folkeskoleloven. Der er på de forskellige uddannelsesniveauer og -områder forskel på, hvorvidt der er en lovreguleret forpligtelse til at yde specialpædagogisk støtte. På nogle områder er der lagt op til, at der kan tages hensyn til personer med funktionsnedsættelse, mens der på andre områder i uddannelseslovene er en direkte forpligtelse for institutionerne til at yde specialpædagogisk støtte. Der gælder desuden en ret til rimelig individuel tilpasning i dagtilbud og grundskoler, jf. § 9 a i lov om forbud mod forskelsbehandling på grund af handicap. Lignende ret til rimelig individuel tilpasning vurderes at gælde for andre uddannelsesområder i de enkelte lovgivninger, jf. bl.a. § 61, stk. 1, herunder bl.a. nr. 2, i lov om de gymnasiale uddannelser. Det er vanskeligt at vurdere forslaget konsekvenser i forhold til den aktuelle udmøntning af sektoransvaret.

Udlændinge- og Integrationsministeriets område

For så vidt angår udlændingeområdet lægges til grund, at det fremgår af direktivforslaget, at det ikke omfatter forskelsbehandling på grund af nationalitet og ikke berører bestemmelser og betingelser vedrørende tredjelandstatsborgere og statsløse personers indrejse og ophold i medlemsstaterne og heller ikke nogen form for behandling, der skyldes de pågældendes retsstilling, jf. artikel 3, stk. 5.

Integrationsloven

Integrationsloven indeholder aldersgrænser for så vidt angår tilbud om selvforsørgelses- og hjemrejseprogram eller introduktionsprogram, som retter

sig mod voksne mennesker og iværksættes med henblik på at skabe mulighed for selvforsørgelse. Aldersgrænsen knytter sig til myndighedsalderen, men selvforsørgelses- og hjemrejseprogrammet eller introduktionsprogram kan også efter en konkret vurdering tilbydes til uledsagede mindreårige flygtninge.

Integrationsloven indeholder endvidere enkelte bestemmelser om særlige tilbud og tilskudsordninger, som kan iværksættes i forhold til bestemte aldersgrupper, som led i en uddannelses- eller beskæftigelsesindsats.

Lov om danskuddannelse til voksne udlændinge m.fl.

Danskuddannelsesloven indeholder aldersgrænser for så vidt angår tilbud om danskuddannelse til voksne nyankomne udlændinge (18+ år). Nyankomne udlændinge under 18 år modtager som udgangspunkt tilbud om danskundervisning i regi af folkeskolen eller den kommunale ungdomsskole. I tilfælde, hvor kommunen ikke anser det for muligt eller rimeligt at henvise en nyankommen udlænding under 18 år til et andet relevant undervisningstilbud, kan kommunen give tilbud om danskuddannelse efter danskuddannelsesloven. Videre kan kommunen efter en konkret vurdering tilbyde et selvforsørgelses- og hjemrejseprogram og herunder danskuddannelse til uledsagede mindreårige flygtninge.

Repatrieringsloven

I repatrieringsloven er størrelsen af den hjælp til etablering, der kan udbetales til en udlænding, der ønsker at vende tilbage til sit hjemland, tidligere opholdsland eller et land, hvortil den pågældende har nær familiemæssig tilknytning, knyttet til en aldersgrænse på 18 år. Endvidere er muligheden for at yde hjælp til udgifter til sygeforsikring eller behandlingsudgifter knyttet til en aldersgrænse på 18 år, mens hjælp til udgifter til skolegang kan ydes til børn, der på tidspunktet for repatriering er mellem 5 og 16 år.

Repatrieringsloven indeholder endvidere aldersgrænser for så vidt angår muligheden for at opnå den pensionslignende ydelse, reintegrationsbistand, som er knyttet til en antagelse om manglende muligheder for at skaffe sig et forsørgelsesgrundlag i hjemlandet opholdsland eller et land, hvortil den pågældende har nær familiemæssig tilknytning, på grund af alder og f.eks. helbredsforhold.

Hjemrejseloven

Det følger af hjemrejseloven, at udlændinge, som er meddelt opholdstilladelse på baggrund af enten asyl eller familiesammenføring, og hvis opholdstilladelse er nægtet forlænget eller inddraget efter udlændingelovens § 11, stk. 2, eller § 19, stk. 1, under nærmere omstændigheder kan modtage hjemrejsestøtte og hjemrejsebistand. Betingelserne herfor samt omfanget af støtten svarer til støtten efter repatrieringsloven.

Transportministeriets område

Jernbanen

Det fremgår jf. pkt. 3.8.2 i statens kontrakt med DSB, at DSB skal sikre handicapassistance til personer med handicap senest 12 timer før en specifik togafgang på en statslig strækning. For privatbanerne er der ligeledes mulighed for assistance. Her skal der for nogle privatbaner bestilles assistance senest 24 timer før togets afgang. Alternativt vil passagerer blive transporteret til en anden station, hvor der er etableret rampe.

Busser

Det fremgår af de gældende fælles landsdækkende rejseregler, som udgives af bl.a. trafikselskaberne i henhold til lov om trafikselskaber, at kørestolsbrugeren ved rejse med bus som hovedregel selv skal sørge for hjælp til udlægning af rampe og få kørestolen ind og ud af bussen. Køres ruten af en bus med lift, skal kunden have hjælp af chaufføren ved ind- og udstigning.

Individuel handicapkørsel er for personer med handicap, som i § 11 i lov om trafikelskaber er defineret som svært bevægelseshæmmede, blinde og stærkt svagsynede på 18 år og derover. Der hjemles et retskrav på minimum 104 enkeltture om året og individuel handicapkørsel er dermed et alternativ for de borgere, som ikke har mulighed for at benytte den almindelige kollektive transport. Individuel handicapkørsel skal bestilles i rimelig tid inden kørslen.

Rabatordninger

I den kollektive transport er det gængs praksis at tilbyde rabatordninger, som enten direkte eller indirekte er afhængige af alder. Rabatordningerne udspringer af politiske prioriteringer.

Uddannelses- og Forskningsministeriets område

For så vidt angår direktivudkastets forbud mod diskrimination på grund af alder gør Uddannelses- og Forskningsministeriet opmærksom på, at SU-loven, jf. lovbekendtgørelse nr. 395 af 13. april 2023, og lov om statens voksenuddannelsesstøtte (SVU), jf. lovbekendtgørelse nr. 53 af 23. januar 2020, indeholder bestemmelser, hvor den uddannelsessøgendes alder er afgørende for, om den pågældende er berettiget til at modtage uddannelsesstøtte efter ordningerne. Det vurderes, at de pågældende bestemmelser vil falde uden for direktivets anvendelsesområde, da indretningen af uddannelsesstøtteordninger er national kompetence, og med henvisning til direktivforslagets artikel 3, stk. 2, litra d.

Det bemærkes i forhold til forbud mod diskrimination på grund af handicap, at der under Uddannelses- og Forskningsministeriets ressource findes to ordninger, der har til formål at kompensere uddannelsessøgende, der har en funktionsnedsættelse. Det drejer sig om henholdsvis specialpædagogisk støtte (SPS), der er reguleret i lov om specialpædagogisk støtte ved videregående uddannelser, jf. lovbekendtgørelse nr. 1507 af 7. december 2022, og SU-handicaptillæg, jf. SU-lovens § 7, stk. 3.

Det bemærkes i øvrigt, at forskelsbehandlingsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1001 af 24. august 2017, ligeledes beskytter personer i uddannelse, jf. lovens § 3, stk. 2, samt i øvrigt Beskæftigelsesministeriets Vejledning om Forskelsbehandlingsloven. Det vurderes derfor, at der på uddannelsesområdet allerede gælder et forbud mod forskelsbehandling i overensstemmelse med forskelsbehandlingslovens bestemmelser, herunder også en tilpasningsforpligtelse.

Klima-, Energi- og Forsyningsministeriets område

I frekvensloven reguleres bl.a. adgangen til at anvende frekvenser. På radioamatørområdet forudsætter anvendelse af frekvenser, at brugeren har bestået en skriftlig prøve. Der er i bekendtgørelse om anvendelse af radiofrekvenser uden tilladelse samt om amatørradioprøver og kaldesignaler m.v. fastsat regler om, at prøver for brugere af frekvenserne med et handicap kan gennemføres på en måde, som tager hensyn til brugerens situation. Prøveafholder fx kan bistå med oplæsning af spørgsmål og udfyldelse af svarskema.

Teleloven indeholder slutbrugerrettigheder i forbindelse med telefoni og internet. Som følge af loven er der udpeget en forsyningspligtudbyder, der står for en teksttelefonitjeneste for personer med høre- og talenedsættelser.

Bekendtgørelse om digitale radio- og tv-tjenester fastsætter en række regler, der sikrer modtagelsen af digitale radio- og tv-tjenester. I 2009 er reglerne blevet revurderet, herunder i forhold til handicappede lyttere og seere.

Digitalisering- og Ligestillingsministeriets område

Ligebehandling af kvinder og mænd uden for arbejdsmarkedet i Danmark er reguleret af lov om ligestilling af kvinder og mænd. Fra 1. januar 2022 indeholder loven også en eksplicit beskyttelse af LGBTI-personer.

Loven indeholder således et forbud mod direkte og indirekte forskelsbehandling uden for arbejdsmarkedet på grund af, køn, seksuel orientering, kønsidentitet, kønsudtryk og kønskarakteristika og det er muligt at klage til Ligebehandlingsnævnet over en overtrædelse af forbuddet mod forskelsbehandling pga. køn, seksuel orientering, kønsidentitet, kønsudtryk og kønskarakteristika.

Tilgængelige it-løsninger i den offentlige sektor

For så vidt angår tilgængelige it-løsninger i den offentlige sektor, reguleres dette i lov nr. 692 af 8. juni 2018 om tilgængelighed af offentlige og offentligretlige organers websteder og mobilapplikationer (webtilgængelighedsloven), som senest er ændret ved lov nr. 429 af 16. marts 2021.

Webtilgængelighedsloven trådte i kraft den 23. september 2018, og den implementerer direktiv (EU) 2016/2102 af 26. oktober 2016 om tilgængeligheden af offentlige organers websteder og mobilapplikationer.

Webtilgængelighedsloven finder som udgangspunkt anvendelse på alle myndigheders og offentligretlige organers websteder og mobilapplikationer, jf. dog undtagelsesbestemmelserne i § 1, stk. 2-5.

Tilgængelighedskravene fremgår af lovens § 3, stk. 1, og af bekendtgørelse nr. 2180 af 26. november 2021 om fastsættelse af standard for tilgængelighed af offentlige organers websteder og mobilapplikationer.

Offentlige organers websteder og mobilapplikation anses for at være i overensstemmelse med kravet om tilgængelighed i lovens § 3, stk. 1, hvis de opfylder den harmoniserede europæiske standard EN 301 549 v.3.2.1 (2021-03) - Accessibility requirements for ICT products and services.

Digitaliseringsstyrelsen monitorerer og fører tilsyn med offentlige organers overholdelse af tilgængelighedskravene, jf. webtilgængelighedslovens §§ 5 og 6.

Aldersgrænser ift. udstedelse af MitID og adgang til Digital Post

I henhold til Bekendtgørelse om MitID til privatpersoner BEK nr. 1778 af 1. september 2021 kan privatpersoner, der er fyldt 13 år, anmode om udstedelse af MitID.

Fysiske personer, der er 15 år eller derover, og som har bopæl eller fast ophold i Danmark, skal tilsluttes Digital Post, medmindre personen fritages for obligatorisk tilslutning, jf. § 3, stk. 1 i henhold til bekendtgørelse af lov om Digital Post fra offentlige afsendere nr. 686 af 15. april 2021.

Skatteministeriets område

Skattelovgivningen indeholder en række aldersgrænser, der har betydning for skatteberegningen mv. Følgende aldersbetingede regler kan nævnes, idet det bemærkes, at opremsningen ikke er udtømmende:

Børne og ungeydelsen

Børne- og ungeydelsen ydes alene til forældre til børn og unge, og ydelsens størrelse afhænger af barnets alder.

Pensionsbeskatningsreglerne

Skattebegünstigede pensionsordninger kan først udbetales ved opnåelse af pensionsudbetalingsalderen eller i forbindelse med invaliditet eller død. Visse pensionsordninger skal være færdigudbetalte ved en vis, opnået alder.

Alderskriterierne er generelt fastsat med henblik på at målrette den skattebegunstigelse, der er knyttet til pensionsopsparing, mod opsparing til egenforsørgelse i alderdommen.

Der gives i øvrigt et ekstra pensionsfradrag med to satser afhængigt af, hvor lang tid den pågældende borger har til folkepensionsalderen. Satsen er højest for personer med mindre end 15 år til folkepensionsalderen for at understøtte de pågældende personers tilskyndelse til at foretage pensionsopsparing helt frem til deres pensionering.

Pensionistnedslaget i ejendomsværdiskatten

Der gives et indkomstafhængigt nedslag i ejendomsværdiskatten for pensionister m.v. Det understøtter, at pensionister kan blive boende i egen bolig efter at de har forladt arbejdsmarkedet.

Det kommende beskæftigelsesfradrag for seniorer

Som led i aftale om reform af personskatten indføres et ekstra beskæftigelsesfradrag, som gælder for beskæftigede, der har 2 år eller mindre til folkepensionsalderen med henblik på at gøre det mere attraktivt for seniorer at blive på arbejdsmarkedet.

7. Konsekvenser

Lovgivningsmæssige konsekvenser

Det er forventningen, at direktivet vil medføre et behov for ændring af racediskriminationsloven, idet denne som nævnt ovenfor ikke omfatter forskelsbehandling på grund af handicap eller alder.

Derudover er det regeringens vurdering, at nugældende dansk lov og øvrige danske forhold lever op til direktivets bestemmelser. Der vurderes derfor ikke at være behov for substantielle lovændringer som følge af direktivets vedtagelse.

Forslaget indeholder desuden en række vagt afgrænsede bestemmelser og undtagelser for direktivets anvendelsesområde. Dette kan medføre, at rettighedernes præcise omfang fastlægges ved domstolskontrol. Det kan derfor ikke helt udelukkes, at der på længere sigt vil være behov for øvrige lovgivningsmæssige tilpasninger.

Statsfinansielle konsekvenser

På baggrund af det foreliggende kompromisforslag er det den umiddelbare vurdering, at direktivet ikke vil have økonomiske konsekvenser for Danmark, idet dansk lov efter de omfattede ministeriers vurdering enten allerede lever op til direktivets bestemmelser eller alene giver anledning til lovændringer, som ikke vil medføre økonomiske konsekvenser.

Regeringen har i forhandlingerne arbejdet indgående på at mindske direktivets uklarheder mest muligt. Uklar lovgivning indebærer en risiko for, at rettighedernes omfang på længere sigt kan blive fastlagt fx EU-Domstolen, hvilket potentielt kunne have statsfinansielle konsekvenser.

Erhvervsøkonomiske konsekvenser

Erhvervsstyrelsens Område for Bedre Regulering (OBR) vurderer, på baggrund af den til rådighed værende information, at direktivet ikke forventes at ville medføre administrative konsekvenser for erhvervslivet.

For de områder, hvor der ikke foreligger dansk regulering, da vurderes det tillige at være tilfældet for erhvervslivet, at der ikke skal foretages tilpasninger, så længe disse medfører "uforholdsmæssig stor byrde".

Det er ikke muligt at foretage en endelig vurdering af de erhvervsøkonomiske konsekvenser. Et endeligt estimat vil afhænge af en nærmere fortolkning af direktivet og implementeringen heraf.

Det er allerede i dag i strid med god markedsføringskik, hvis der prisdiskrimineres pga. religion, tro, handicap, eller seksuel orientering. Forbrugerombudsmanden har dog accepteret differentierede priser pga. alder fx på brilleområdet, hvor man kan få en rabat svarende til ens alder. Følger der af direktivet ændringer i dansk lovgivning, som indfører et forbud mod differentierede priser pga. alder, vil det forventeligt følge, at det vil være i strid med god markedsføringskik, hvis differentierede priser pba. alder sker på usaglige hensyn.

Det kan således ikke udelukkes, at direktivet kan få konsekvenser for erhvervslivet, fx på områder hvor der i dag tilbydes særlige priser til fx seniorer, unge eller børn, hvis disse tilbud falder uden for direktivets undtagelser. Der er dog på nuværende tidspunkt ikke kendskab til omfanget af denne type tilbud, ligesom det ikke kan udelukkes, at det i visse tilfælde kan være muligt at omlægge sine tilbud, fx en rabatordning, uden det vil medføre tab af indtjening. Der er tale om antagelser og bør derfor ses med væsentlige forbehold.

8. Høring

Kommissionens oprindelige forslag er sendt i høring i Specialudvalget for Arbejdsmarkedet og Sociale forhold i 2008, og har siden hen været drøftet på et antal møder i udvalget.

Det seneste kompromis er sendt i fornyet høring, henset det lange forhandlingsforløb, og der er modtaget høringssvar fra Dansk Arbejdsgiverforening.

Dansk Arbejdsgiverforening

DA har modtaget udkast til et revideret direktivforslag om princippet om ligebehandling af alle (anti-diskriminationsdirektivet). Forslaget indeholder bl.a. et forbud mod forskelsbehandling på grund af alder. Henset til den korte høringsfrist har DA alene følgende overordnede og generelle bemærkninger til det reviderede forslag:

For DA er det helt afgørende, at direktivets forbud mod forskelsbehandling på grund af alder ikke hindrer målrettede tiltag for forskellige aldersgrupper på arbejdsmarkedet, eller modvirker incitamenter til at komme ind på arbejdsmarkedet. Ordninger, der indeholder et alderskriterium, skal derfor kunne opretholdes og direktivet må heller ikke hindre etablering af eventuelle nye ordninger, som indeholder alderskriterier.

Derudover skal DA i forhold til de overordnede og horisontale bestemmelser i direktivforslaget bemærke, at det sikres, at disse ikke går ud over, hvad der gælder i andre anti-diskriminationsdirektiver, jf. bl.a. bestemmelserne om sanktioner, bevisbyrde etc. Endelig henviser DA til vores oprindelige høringssvar fra 25. august 2008, jf. navnlig afsnittet om EU-domstolens fortolkningsmetode. I det omfang der ikke i det reviderede forslag er sket indskrivning af de indledende betragtninger i selve direktivteksten, således at direktivets område indskrænkes, fastholdes DA's tidligere bemærkninger eksplicit.

DA tager i øvrigt forbehold for at komme med konkrete bemærkninger til forslaget.

Danske Handicaporganisationer

DH takker for at få mulighed for at afgive revideret høringssvar på baggrund af den seneste kompromistekst. Vi har ikke haft tid og ressourcer at gennemgå teksten i detaljer, sammenholde den med det mange år gamle forslag og inddrage den nyere retlige og politiske udvikling – dertil har høringsfristen været for kort. Vi kommer derfor alene med overordnede holdninger og betragtninger.

Og henviser til vores hørings svar i andre samlenotater (fx det fra 23/5-2023 til møde i EPSCO 12. juni 2023).

Vi er glade for, at der efter så mange års stilstand tegner sig politiske muligheder for at få vedtaget direktivet. Der er artikler, vi gerne havde set formuleret anderledes, men vi vil alligevel stærkt opfordre til se positivt på kompromisforslaget og udvise fleksibilitet og velvilje i de politiske forhandlinger i EU. Det har været en torn i øjet på os med handicap, at der ikke i Danmark er indført en generel ret til rimelig tilpasning (retten findes på arbejdsmarkedet og i dagtilbud og skoler, men ikke i samfundets øvrige sektorer). FN's Handicapkomite opfordrede allerede i 2014 Danmark at indføre en generel ret til rimelig tilpasning.

Det er ikke nogen acceptabel retstilstand, at det i dag ikke tæller som diskrimination at nægte en person med handicap rimelig tilpasning. En vedtagelse af direktivet vil derfor være et klart fremskridt – i Danmark og i hele EU.

Som vi ser det, har mange betænkeligheder været begrundet i en frygt for, at direktivet ville medføre, at det ikke fremover ville være muligt at afgrænse ydelser til bestemte aldersgrupper. Vi vurderer, at artikel 2, nr. 7a, lægger op til, at det fortsat kan lade sig gøre – forudsat at der et objektivt og rimeligt begrundet legitimitet formål med det

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Det vurderes at ca. 20 medlemsstater støtter vedtagelse af direktivforslaget i dets nuværende form. En mindre gruppe medlemsstater har fortsat reservationer, men forventes at hælde i positiv retning. Enkelte lande er stadig uafklarede.

Senest har det belgiske formandskab i forhandlingerne imødekommet danske ønsker om præcisering af hvornår der kan ske undtagelser fra forbuddet mod diskrimination pba. alder.

Herudover, er der sket tilpasninger i teksten omkring rimelig tilpasning, således at det er blevet tydeligere, at kravet om rimelig tilpasning udgør en målsætning om kompensation til personer med handicap, og ikke et krav om tilgængelighed.

10. Regeringens generelle holdning

Regeringen støtter ud fra et menneskeretsperspektiv det overordnede formål med forslaget ift. bekæmpelse af diskrimination.

På arbejdsmarkedet er der i dag i dansk lovgivning forbud mod forskelsbehandling på grund af alder, handicap, køn, race og etnisk oprindelse, religion og tro samt seksuel orientering. Uden for arbejdsmarkedet er der forbud mod forskelsbehandling på grund af køn, seksuel orientering, kønsidentitet, kønsudtryk og køns karakteristika, race, handicap og etnisk oprindelse. Der er således ikke forbud mod diskrimination uden for arbejdsmarkedet i forhold til alder, religion eller tro.

Direktivforslaget har hidtil indeholdt en række uklare bestemmelser og uklart afgrænsede undtagelser fra anvendelsesområdet. Det gælder særligt i forhold til direktivets bestemmelser om aldersdiskrimination. Uklar lovgivning indebærer en risiko for, at rettighedernes omfang på længere sigt kan blive fastlagt ved domstolene, herunder EU-Domstolen ved fortolkning af retsakterne. Danmark arbejder derfor i forhandlingerne for at mindske uklarheder mest muligt.

Problematikken anses umiddelbart som håndteret i det seneste kompromisforslag, som dog kan ændre sig i den videre proces.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen blev forelagt Folketingets Europaudvalg til forhandlingsoplæg d. 5. april. Derudover er udvalget ifm. EPSCO-rådsmøderne blevet orienteret om direktivforslaget en eller to gange årligt siden fremsættelsen i 2008.

2. Rådskonklusioner om styrkelse af kvinders økonomiske status og finansielle uafhængighed som en vej til reel ligestilling mellem kønnene

- Vedtagelse
- Nyt notat.

KOM nr. 8957/24 og 9019/24

1. Resumé

EPSCO-rådet skal vedtage rådskonklusioner, der opfordrer medlemslandene og Kommissionen til at fremme et ligestillingsperspektiv i deres politikker, herunder inkludere køns og ligestillingspolitiske perspektiver i økonomi- og finanspolitik samt –lovgivning.

Rådskonklusionerne har ikke i sig selv nogen lovgivningsmæssige, statsfinansielle, samfundsøkonomiske konsekvenser eller administrative konsekvenser for erhvervslivet eller konsekvenser for beskyttelsesniveauet.

Regeringen kan støtte rådskonklusionerne.

2. Baggrund

Det Europæiske Ligestillingsinstitut (EIGE) har udarbejdet en rapport om finansiel uafhængighed og ligestilling i EU ("Financial independence and gender equality in the EU"). Rapporten peger på en række uligheder mellem kønnene i forhold til økonomisk uafhængighed i EU, herunder områder hvor kvinder fortsat halter bag mænd fx i forhold til arbejdsmarkedsdeltagelse, løn, pension mv.

Formandskabet har på den baggrund fremlagt et udkast til rådskonklusioner. Sagen er sat på dagsordenen for EPSCO-rådsmødet den 7. maj 2024 med henblik på vedtagelse af rådskonklusionerne.

3. Formål og indhold

Med rådskonklusionerne opfordres medlemslandene og Kommissionen til at integrere et ligestillingsperspektiv i relevante politikker, bl.a. i forhold til kvinder og mænds arbejdsmarkedsdeltagelse, pension, skat og ubetalt omsorgsarbejde. Desuden opfordres medlemslandene og Kommissionen til at give piger og drenge, mænd og kvinder mulighed for undervisning og træning i økonomiske og digitale færdigheder for at fremme deres økonomisk uafhængighed og mindske kønsforskelle samt bekæmpe økonomisk vold. Derudover opfordres medlemslandene og Kommissionen bl.a. til at arbejde med forskning og dataindsamling om ligestilling.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke høres.

5. Nærhedsprincippet

Ikke relevant.

6. Gældende dansk ret

Ikke relevant

7. Konsekvenser

Rådskonklusionerne har ikke i sig selv nogen lovgivningsmæssige, statsfinansielle, samfundsøkonomiske konsekvenser eller administrative konsekvenser for erhvervslivet eller konsekvenser for beskyttelsesniveauet.

8. Høring

Der orienteres om punktet på møde i Specialudvalget for Arbejdsmarkedet og Sociale Forhold forud for EPSCO-rådsmødet.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der ventes generelt opbakning blandt medlemslandene til rådskonklusionerne.

10. Regeringens generelle holdning

Regeringen finder det positivt, at der sættes fokus på at fremme ligestilling ved at styrke køns- og ligestillingsvinklen i Kommissionens og medlemslandenes indsatser.

Som følge heraf kan regeringen støtte rådskonklusionerne.

11. Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.

3. Orienterende debat om kvinder i det offentlige liv

- Vedtagelse
- Nyt notat

KOM dokument foreligger ikke.

1. Resumé

På EPSCO-rådsmødet den 7. maj 2024 har det belgiske formandskab sat en orienterende debat på dagsordenen under overskriften: "Kvinder i det offentlige liv".

Debatten har ikke i sig selv nogen lovgivningsmæssige, statsfinansielle, samfundsøkonomiske konsekvenser eller administrative konsekvenser for erhvervslivet eller konsekvenser for beskyttelsesniveauet.

Regeringen ser generelt positivt på drøftelser og erfaringsudvekslinger på ligestillingsområdet og vil tage medlemslandenes indlæg til efterretning. Regeringens holdning er, at det er en vigtig dagsorden, og at der fortsat er ligestillingsudfordringer på tværs af EU-landene, hvor udveksling af nationale erfaringer og løsninger kan bidrage til at fremme ligestilling.

2. Baggrund

På EPSCO-rådsmødet har det belgiske formandskab sat en orienterende debat på dagsordenen under overskriften: "Kvinder i det offentlige liv".

3. Formål og indhold

Formandskabet har som udgangspunkt lagt op til en bred debat om kvinder i det offentlige liv, hvor medlemslandene kan dele erfaringer og god praksis. Debatten ventes således primært at have karakter af en erfaringsudveksling mellem medlemslandene bl.a. om, hvordan man fremmer, at flere kvinder deltager i det offentlige liv, herunder i beslutningstagning, samt hvordan man bekæmper seksuel chikane mv., som særligt kvinder udsættes for.

Forud for drøftelsen på EPSCO-rådsmødet vil det belgiske formandskab udsende en styringsnote, der præciserer rammerne for debatten.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke høres.

5. Nærhedsprincippet

Ikke relevant.

6. Gældende dansk ret

Ikke relevant.

7. Konsekvenser

Der er tale om generelle drøftelser og udveksling af synspunkter og erfaringer. Debatten har ikke i sig selv nogen lovgivningsmæssige, statsfinansielle, samfundsøkonomiske konsekvenser eller administrative konsekvenser for erhvervslivet eller konsekvenser for beskyttelsesniveauet.

8. Høring

Der orienteres om punktet på møde i Specialudvalget for Arbejdsmarkedet og Sociale Forhold forud for EPSCO-rådsmødet.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Medlemsstaterne ventes at tage positivt imod debatten og dele deres nationale erfaringer.

10. Regeringens generelle holdning

Regeringen hilser debatten velkommen og vil tage medlemslandenes indlæg til efterretning. Regeringens holdning er, at det er en vigtig dagsorden, hvor der fortsat er ligestillingsudfordringer på tværs af EU-landene. Kvinder er fortsat underrepræsenterede på fx lederposter og er i højere grad end mænd udsat for seksuel chikane og digitale krænkelser. Danmark har bl.a. fokus på at fremme lige muligheder i ledelse med lovgivning om måltal og politikker for det underrepræsenterede køn i private virksomheder og offentlige institutioner. Derudover har Danmark stort fokus på at bekæmpe kønsbaseret vold og seksuel chikane både inden for og uden for arbejdsmarkedet samt online.

11. Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.